

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst
Afdeling Inlichtingen

Postbus 20701
2500 ES Den Haag

Telefoon (070) 31 880 04
Telex 31337 MVD/GV/NL
Telefax (070) 31 879 51

Aan:
Zie verzendlijst

Uw brief

Uw kenmerk

Ons nummer

Datum

DISG004280

12 augustus 1998

Onderwerp
Voormalig Joegoslavië (29/98)

1. Bij deze doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hopelijk Militaire Inlichtingendienst

H.J. Vandeweijer
Commodore

Bijlagen

één (1)

Bezoekadres

Kalvermarkt 28, Den Haag

Doorkiesnummer

(070) 31 87433

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr. *Disg/004288*

d.d. 12 aug 1998

AAN:

Ministerie van Algemene Zaken
t.a.v. Coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst
t.a.v. [REDACTED]

Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. plv DGPZ

NL-HPMV NAVO-Brussel

DCBC, t.a.v. Hfd Dplg door middel van hardcopy en diskette

INTERN:

HMID

HACIV t.a.v. BCI

HAI

HBMA

MID-cel

Archief

[REDACTED]

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGEDIENST
Afdeling Inlichtingen

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

29/98

(Afgesloten 111200 AUG 1998)

Conclusie/voorzicht

De spanningen tussen de Bosnische Kroaten en Moslims lopen verder op. Dit heeft negatieve gevolgen voor de etnische verhoudingen in Bosnië-Herzegovina, maar ook voor de betrekkingen van het land met Kroatië.

De politieke spanningen in de Bosnisch-Servische republiek lopen eveneens op in de aanloop naar de verkiezingen. Beide partijen beschuldigen elkaar van verraad. De meer nationalistische stromingen lijken de wind in de zeilen te hebben.

De politieke standpunten in het Kosovo-conflict blijven onverenigbaar en de middelen om een doorbraak te forceren, blijven uitermate beperkt.

Bosnië-Herzegovina

Moslim/Kroatische Federatie (MKF)

MKF-minister beschuldigt Kroatië van bemoeienis

De minister van Landbouw van de Moslim/Kroatische Federatie (MKF), Smajic (Moslim), heeft Kroatië beschuldigd van inmenging in de verkiezingscampagne in Bosnië-Herzegovina. Aanleiding was de recente blokkade van de grens met Kroatië door Bosnische boeren, die weer een reactie was op de Kroatische beslissing de grens te sluiten voor landbouwprodukten uit Bosnië-Herzegovina. Volgens Smajic maakt laatstgenoemde beslissing deel uit van het Kroatische streven het kiesgedrag van de Kroatische kiezers in Bosnië-Herzegovina te beïnvloeden. Zoals reeds eerder gemeld, ziet de Kroatische regering met lede ogen de politieke verdeeldheid onder de Bosnische Kroaten aan. De belangrijkste rivalen zijn de vicepremier van de MKF Soljic, die leiding geeft aan de Bosnische tak van de Kroatische regeringspartij HDZ, en het Kroatische lid van het Bosnische presidium Zubak, die sinds zijn vervanging als hoofd van de (Bosnische) HDZ een nieuwe partij heeft opgericht (NHI) die eveneens zal deelnemen aan de verkiezingen. Hoewel de Kroatische regering en partijleiding allerminst gelukkig zijn met de persoon van Soljic, lijken zij toch de voorkeur te geven aan hem boven Zubak. Het is allerminst uitgesloten dat de grensblokkade tenminste mede bedoeld was om de Bosnische Kroaten te herinneren aan de macht van Kroatië. Dat een minister in de MKF-regering, die uit hoofde van zijn functie tenminste lippendienst zou moeten bewijzen aan inter-etnische samenwerking, de grensblokkade in de genoemde termen verklaart, bewijst hoe diep de verdeeldheid tussen beide Bosnische bevolkingsgroepen is.

Bicakcic noemt Kroatië "imperialistisch"

De premier van de MKF, Bicakcic (Moslim) heeft in een interview met een Kroatisch dagblad gesteld dat Kroatië zich ten opzichte van Bosnië-Herzegovina gedraagt als een imperialistisch land. Hij zei te geloven dat Zagreb probeert de Bosnische economie te verzwakken. Het zou onverteerbaar zijn dat Bosnische produkten niet op de markt kunnen komen in Kroatië, terwijl Kroatische produkten ongehinderd in Bosnië verkrijgbaar zijn. Bicakcic zei dat het onacceptabel is dat Kroatië het Bosnische grondgebied bij Neum ongehinderd overschrijdt, terwijl het eerdere toezeggingen voor een vrijhandelszone bij de Kroatische haven Ploce niet nakomt. Aanleiding voor deze uitspraken was de recente blokkade van de Kroatische grens. Dit incident, en de uitspraak van Bicakcic, zijn indicaties van de voortschrijdende wrijvingen tussen Bosnische Kroaten en Moslims en de macht die Kroatië bezit ten opzichte van de MKF, niet alleen omdat de Federatie grotendeels wordt omsloten door Kroatisch gebied, maar ook omdat Zagreb de interne verhoudingen in de MKF kan

[REDACTED]

"sturen" door controle over de Bosnische Kroaten. De uitspraken van Bicakcic moeten echter ook gezien worden als een uiting van frustratie ten aanzien van de Kroatische politiek ten aanzien van Bosnië-Herzegovina in het algemeen. Een werkelijke etnische integratie en wederzijdse economische samenwerking (een essentiële voorwaarde voor de opbouw van een gezonde Bosnische economie) wordt door de Kroatische opstelling onmogelijk gemaakt. Impliciet dreigt Bicakcic met de blokkade van de wegen die de Kroatische exclave Dubrovnik met de rest van Kroatië verbinden, en die ter hoogte van Neum (de enige Bosnische kustplaats) over Bosnisch grondgebied voeren. Komt het echter tot daadwerkelijke wederzijdse blokkades, dan zal Bosnië-Herzegovina daardoor meer verliezen dan Kroatië. Bovendien is het de vraag of de MKF-regering werkelijke invloed heeft in Neum, dat vrijwel uitsluitend door Kroaten wordt bewoond.

Emoties lopen op na bomaanslag in Travnik

Op 31 juli is een bomaanslag gepleegd in de centraal-Bosnische stad Travnik. Daarbij kwam een etnisch-Kroatische politieman om het leven. In een reactie heeft de lokale afdeling van de HDZ een ultimatum gesteld, waarin wordt aangekondigd dat alle Kroatische functionarissen in het centraal-Bosnische kanton (waarin Travnik ligt) en in de stad zelf hun functies zullen opgeven, tenzij de lokale Kroaten effectieve bescherming krijgen van SFOR, de schuldigen zullen worden opgespoord en gestraft, alle islamitische extremisten uit de stad worden verwijderd, en alle Bosnische leger- en politiediensten uit woningen van Kroaten worden teruggetrokken. Soljic heeft naar aanleiding van dit incident (het derde in zijn soort van de afgelopen maand) op de Kroatische televisie zelfs expliciet gesteld dat de Bosnische Kroaten geen alternatief rest dan de heroprichting van de Kroatische "entiteit" Herceg-Bosna, als de internationale gemeenschap en de Bosnische (Moslim-)leiding niet openlijk afstand nemen van de genoemde incidenten.

Travnik wordt in meerderheid bewoond door Bosnische Moslims, maar kent sinds jaar en dag een substantiële Kroatische minderheid. In de onderlinge gevechten van 1993/94 is in de regio veel kwaad bloed gezet en de samenwerking verloopt nog steeds uiterst moeizaam. Uit de verklaringen van de lokale Kroatische bestuurders en Soljic blijkt dat zij niet alleen de Moslims openlijk verantwoordelijk stellen, maar dat zij aan de incidenten in Travnik een méér dan lokale betekenis toekennen. Kennelijk zijn zij de mening toegedaan dat aanslagen zoals die in Travnik deel uitmaken van een streven van met name meer religieus-extremistisch georiënteerde Moslims om hun wil op te leggen aan de Kroatische minderheid in de MKF. Het is voor het eerst sinds de formele ontbinding van "Herceg-Bosna" als semi-staatkundige entiteit dat een Kroatische leider weer openlijk zinspeelt op heroprichting van die staat, als de enige garantie voor het behoud van de Kroatische identiteit in Bosnië-Herzegovina. Hoewel electorale overwegingen daaraan niet geheel vreemd zullen zijn, is het een indicatie voor het groeiende wantrouwen tussen Kroaten en Moslims in de "Federatie". Overigens bestaan er sterke vermoedens dat Herceg-Bosna in de praktijk allerm minst is opgeheven, doch slechts een slapend bestaan leidt, omdat de Bosnische Kroaten altijd voorbehoud hebben gemaakt bij etnische integratie met de Moslims.

DNZ-hoofdkwartier beschoten met antitankgranaat

Op 7 augustus is het hoofdkwartier van de DNZ in de stad Velika Kladusa met een antitankgranaat beschoten. Niemand raakte gewond, maar de schade was aanzienlijk. De DNZ is de politieke partij van het voormalige Bosnische presidiumlid Abdic (Moslim), die in Velika Kladusa zijn machtsbasis heeft. Zoals bekend heeft Abdic een aantal jaren een opstand geleid tegen het bewind in Sarajevo en heeft hij na zijn nederlaag geruime tijd in ballingschap in Kroatië doorgebracht. Sinds de ondertekening van "Dayton" is hij teruggekeerd in Velika Kladusa en onderneemt hij weer politieke activiteiten (hij staat kandidaat voor het in september a.s. te kiezen presidium). Hij heeft echter eigenlijk voortdurend moeten kampen met tegenwerking van de kant van de grootste Moslim-partij SDA, die Abdic nog steeds beschouwt als een verrader en een collaborateur met Kroatië. Sinds enkele maanden was er sprake van enige toenadering tussen SDA en DNZ in de enclave, maar de afgelopen weken waren de betrekkingen weer bekoeld. Dat heeft alles te maken met de oplevende verkiezingsstrijd. Er waren reeds herhaaldelijk bedreigingen tegen de DNZ geuit. Een escalatie lijkt bovendien dichterbij te zijn gebracht doordat de SDA een verzoek had ingediend om de "bevrijding" van Velika Kladusa op een meer uitgebreide schaal te herdenken dan de afgelopen jaren het geval was, hetgeen door een meerderheid van de gemeenteraad (die uit DNZ-leden bestaat) was afgewezen. Ook als de betreffende aanslag niet is uitgevoerd met medeweten van SDA-leden, zal de partij van president Izetbegovic niet al te hard lopen om de schuldigen te vinden. In de aanloop naar de verkiezingen in Velika Kladusa en andere gebieden waar de DNZ sterk is, zijn verder olopemde spanningen te verwachten.

Bosnisch-Servische republiek (RS)

Twee partijleiders van verkiezingslijsten geschrapt

De leiders van twee kleinere Bosnisch-Servische politieke partijen zijn op 6 augustus door de OVSE van de kandidatenlijsten voor de komende verkiezingen geschrapt. Het betreft Lazarevic van de "Servische Partij voor Krajina en Posavina" (SSKiP) en Zipljanin van de "Servische Patriottische Partij" (SPaS). Zij zouden de gedragsregels van kandidaten hebben overtreden doordat zij geprotesteerd hadden tegen de begrafenis van de mufti van Banja Luka in die plaats. Het besluit van de OVSE is formeel juist, omdat zij alle kandidaten heeft aangezegd zich te onthouden van gedragingen of uitingen die door anderen als een provocatie worden beschouwd of die strijdig zijn met het streven naar etnische herintegratie in Bosnië-Herzegovina. Toch bevat het besluit een belangrijke politieke component. Het betreft namelijk twee meer nationalistisch georiënteerde partijen die in met name het westen van de Bosnisch-Servische republiek (RS) hun thuisbasis hebben. Hoewel zij bij de gemeenteraadsverkiezingen van het vorige jaar relatief weinig stemmen behaalden, lijken zij in aanhang te groeien. Dat houdt verband met de onvrede over het beleid van RS-president Plavsic en premier Dodik, maar ook met het feit dat steeds meer vluchtelingen uit de MKF en Kroatië (de doelgroep van de SSKiP en de SPaS), in de RS het stemrecht verwerven. Het uitsluiten van de twee politici vergroot derhalve de kans op electorale winst voor Plavsic en Dodik, hetgeen allerminst een onwelkome ontwikkeling voor de OVSE kan worden genoemd.

Krajisnik en Plavsic bevestigen eerdere opstelling

Het Servische lid van het Bosnische presidium Krajisnik, de leider van de voormalige regeringspartij SDS, heeft verklaard dat de soevereiniteit van de RS in toenemende mate in het geding komt. Hij beschuldigde de regeringscoalitie SLOGA (waarvan de partijen van Plavsic en Dodik de kern vormen) ervan de soevereiniteit van de RS te willen opofferen. Ook de SDS zou goede betrekkingen met de internationale gemeenschap willen, maar niet ten koste van de soevereiniteit van de RS zoals die is verwoord in "Dayton". Plavsic heeft op haar beurt verklaard dat de RS "niet zal verdrinken in een unitair Bosnië-Herzegovina". Volgens haar willen alleen mensen die op een nieuwe oorlog uit zijn de etnische grenzen uitvegen. Zij herhaalde dat het haar doel is de "Servische staat te versterken". Dergelijke uitspraken worden vermoedelijk vooral gedaan in het kader van de verkiezingscampagne van voor- en tegenstanders van de regeringscoalitie. Zij zijn echter niet onverenigbaar met eerdere uitspraken van beide politici. Wat vooral opvalt, is dat zij ook niet onverenigbaar zijn met elkaar, als wordt afgezien van persoonlijke aanvallen. Eens te meer blijkt hieruit dat de rivaliteit tussen voor- en tegenstanders van de regering vooral betrekking heeft op persoonlijke tegenstellingen, en niet op de toekomst van de RS. Hoewel de methodes enigszins zullen verschillen, is geen van beide stromingen bereid om concessies te doen ten aanzien van de soevereiniteit van de RS en de etnische herintegratie van Bosnië-Herzegovina. Er is geen reden om aan te nemen dat Plavsic niet oprecht is als zij spreekt van versterking van de Servische staat. Dat zij daarbij termen gebruikt die bij (optisch) meer nationalistische kandidaten zou leiden tot uitsluiting van deelname aan de verkiezingen, wordt door de vingers gezien.

Dodelijke aanslag op voormalig legercommandant

Op 7 augustus is een geslaagde moordaanslag gepleegd op de plaatsvervangend bevelhebber van de politie in "Servisch Sarajevo", Knezevic. Minister van Binnenlandse Zaken Stankovic heeft een diepgaand onderzoek aangekondigd. Ook Plavsic en Dodik hebben hun afschuw over de moord uitgesproken. Laatstgenoemde verklaring legde de verantwoordelijkheid bij "degenen die bezorgd zijn voor de openstelling van de RS naar de internationale gemeenschap". Ongeacht de vraag wie de aanslag hebben uitgevoerd, vormen het incident en de reacties daarop indicaties van drie opmerkelijke ontwikkelingen. Enerzijds zullen voor- en tegenstanders van de regering elkaar beschuldigen van de moord, al was het maar omdat zij de ander ervan willen betichten een loopje te nemen met de veiligheid van de inwoners van de RS. Ten tweede wijst de aanslag op een toename in het kennelijk politiek georiënteerde geweld in de RS. Enkele maanden geleden was de broer van Knezevic reeds het doelwit van een (mislukte) aanslag; eerder deze maand was een (eveneens mislukte) aanslag gepleegd op het leven van het hoofd van politie in Bijeljina, Savic-Mauzer. Het derde fenomeen waarop door deze aanslag wordt gewezen, is het feit dat de persoon van Knezevic op zijn minst omstrepen is. Tijdens de oorlog voerde hij het commando over het "Jahorina bataljon" van de Bosnisch-Servische strijdkrachten en een eenheid van de para-militaire organisatie "Witte Wolven". In beide hoedanigheden was Knezevic tenminste zijdelings betrokken bij het beleg van Sarajevo en de onderdrukking van, om niet te zeggen misdaden tegen, Moslims. Dat deze persoon ook in een post-Dayton omgeving een hoge politiefunctie kon bekleden, zegt veel over de continuïteit in de Bosnisch-Servische leiding na 1995. Dat

voor- en tegenstanders van de regering nu de verdiensten van Knezevic loven en de moord op hem veroordelen, is een indicatie van het voortdurende nationalisme dat alle Bosnische Serviërs kenmerkt.

Krajisnik onder vuur

Stankovic heeft aangekondigd de beveiliging van Krajisnik op 15 augustus a.s. op te heffen. Aanleiding was de (overigens geslaagde) poging van Krajisnik eerder deze maand om een van corruptie verdachte medestander in Bijeljina vrij te krijgen. Bij die gelegenheid had hij de regering van de RS als "verraders" bestempeld en Plavsic een onbenul genoemd. Bovendien insinueerde Stankovic dat Krajisnik betrokken was bij de moord op Knezevic. Laatstgenoemde beschuldiging is inmiddels resoluut van de hand gewezen door Krajisnik zelf. Hij ontkende echter niet dat hij "slechte woorden" had gebruikt met betrekking tot de regering, die in zijn ogen de RS niet op de juiste wijze leidt en een verraderlijke koers volgt. Ook dit incident heeft zonder enige twijfel een electorale achtergrond, maar kan diepe implicaties hebben. Zeker in het licht van de moord op Knezevic, waarvoor de verantwoordelijkheid allerm minst vaststaat, kan het openlijk opschorten van de beveiliging van Krajisnik door diens politieke tegenstanders worden opgevat als een impliciete uitnodiging tot geweld jegens hem. Het is onduidelijk hoe Stankovic een dergelijke stap tegen een functionaris die op legale wijze tot Servische vertegenwoordiger in het Bosnische presidium is gekozen, kan verantwoorden ten opzichte van de Bosnisch-Servische politieke leiding en bevolking. Bovendien is zelfs het dreigement al koren op de molen van de oppositie, die er een geschikte illustratie in zal zien dat de regering inderdaad de Bosnisch-Servische belangen schaadt.

Poplasen zegt te blijven streven naar vereniging met Servië

Voorzitter Poplasen van de Bosnische tak van de extreem-nationalistische Servische Radicale Partij (SRS) heeft herhaald dat zijn partij zal blijven streven naar vereniging van de RS met Servië en Joegoslavië. Hij benadrukte dat daarvoor alleen legitieme en democratische middelen zullen worden gebruikt. Krajisnik, die bij dezelfde gelegenheid sprak, ging niet zo ver, maar riep wel op tot eenheid onder het Servische volk, dat de huidige verdeeldheid aan zichzelf te danken zou hebben. Dergelijke uitspraken houden natuurlijk verband met de verkiezingsstrijd en zijn in beginsel niet onverenigbaar met "Dayton". Van groot belang is het feit dat SDS en SRS zich momenteel in de oppositie bevinden en derhalve relatief ongestraft koeien met gouden horens kunnen beloven. De verwachting is dat de Bosnisch-Servische bevolking tot de conclusie komt dat de regering Dodik/Plavsic weliswaar enige verbetering in de levensstandaard teweeg heeft gebracht, maar niet in de door de haar gewenste mate. Tegen die achtergrond is het allerm minst uitgesloten dat een substantieel deel van het Bosnisch-Servische electoraat gevoelig zal zijn voor de beschuldigingen van de oppositie dat de regering de RS uitlevert aan het Westen en dat vereniging met Servië een wenselijk alternatief is.

Kroatië

Wrijvingen tussen Tudjman en Hebrang

Er zijn aanwijzingen voor onenigheid tussen de Kroatische president Tudjman en de enkele maanden geleden benoemde minister van Defensie Hebrang. De aanleiding lijkt te zijn gelegen in het feit dat Hebrang voornemens is de defensietop te stroomlijnen. Daartegen is verzet gerezen van de kant van een aantal topofficieren, maar ook van de weduwe van Hebrang's voorganger Susak. Hebrang was in zijn vorige functie minister van Gezondheid en heeft een ingrijpende reorganisatie van het Kroatische Gezondheidswezen weten te bewerkstelligen. Bovendien stamt hij uit een gerenommeerde partizanenfamilie en is hij in sterke mate betrokken geweest bij Tudjmans strijd tegen diens gezondheidsproblemen. Om al die redenen had Tudjman hem benoemd tot de opvolger van de in hoog aanzien staande Susak. Bij de benoeming van Hebrang waren er al indicaties van op handen zijnde ontslagen in de Defensie-top, maar daartegen bestaat nu kennelijk groot verzet onder de met ontslag bedreigde officieren. Het verzet lijkt te worden gecoördineerd door de zogenaamde "Herzegovina-lobby", de voorvechters van nauwe banden tussen Kroatië en de Kroaten in met name het zuiden van Bosnië-Herzegovina. Deze situatie brengt Tudjman in een lastig parket. Enerzijds heeft hij, zoals gezegd, goede betrekkingen met Hebrang. Bovendien moet hij interesse hebben in bezuinigingen op Defensie in een periode van sociaal-economische terugval. Anderzijds neemt de populariteit van Tudjman en zijn partij, de HDZ, af en heeft hij geen behoefte aan het verlies van de steun van de legertop en de meer nationalistische stroming in de HDZ en de bevolking. Hebrang zou echter wel eens, als zijn plannen formeel worden afgewezen, zijn ontslag kunnen indienen. Dat zal het dilemma voor Tudjman nog versterken en bovendien de dreigende verdeeldheid in de HDZ en de Kroatische politiek verder vergroten. Hoewel Tudjman zijn ziekte vooralsnog lijkt te hebben overwonnen, houdt slechts zijn persoon de HDZ bijeen en is een periode van diepgaande politieke verdeeldheid na zijn heengaan onvermijdelijk.

Joegoslavië

Kosovo

Autonomie is bespreekbaar (maar niet met terroristen), afscheiding niet

De Joegoslavische minister van Informatie, Vukic, heeft op 6 augustus verklaard dat "elke vorm van autonomie voor Kosovo bespreekbaar is, maar niet met terroristen". Bovendien zou er geen sprake kunnen zijn van "een staat in de staat". Uit zijn opmerkingen bleek dat in zijn visie het herstel van de status van Kosovo in de periode 1974-1989, toen het een verregaande autonomie genoot binnen Servië en Joegoslavië, om die reden ongewenst is. Op dezelfde dag heeft de Joegoslavische minister van Defensie Bulatovic een bezoek gebracht aan Kosovo, waarin hij onderstreepte dat de afscheiding van Kosovo onaanvaardbaar is. Hoezeer men zichzelf of de anderen ook van het tegendeel probeert te overtuigen, er is nog steeds geen sprake van beweging in het Joegoslavische standpunt ten aanzien van Kosovo. Woorden als die van Vukic zijn niet nieuw, maar steeds werd onderstreept dat niet zal worden onderhandeld met "terroristen" (lees: het "Kosovo Bevrijdingsleger" UCK). Bovendien gaat autonomie zoals vóór 1989, die erop neerkwam dat Kosovo zelfbeschikkingsrecht had in alles, behalve buitenlandse politiek en defensie (m.i.v. het recht op afscheiding) in Servische ogen veel te ver. Het zal de Serviërs overigens niet moeilijk vallen om dergelijke uitspraken te doen, want zij weten dat het de Albanese zijn die iedere vorm van dialoog reeds bij voorbaat afwijzen. Bovendien zijn de "regering" en het "parlement" van Kosovo gebonden aan de onafhankelijkheidsverklaring van 1991. Zelfs indien zij daarop terug zouden willen komen (waarvoor geen enkele aanwijzing bestaat) zouden zij worden geconfronteerd met een afwijzing van het UCK.

Bukoshi noemt afscheiding onafwendbaar

De premier in ballingschap van Kosovo, Bukoshi, heeft in een interview gesteld dat de beweging naar onafhankelijkheid voor Kosovo onomkeerbaar is. Hij keerde zich echter tegen de staatkundige vereniging van alle Albanese. Verder onderstreepte hij dat de schaduwpresident van Kosovo, Rugova, snel aan invloed verliest. Bukoshi pleitte voor "legitimering" van het UCK en stelde dat de kwestie-Kosovo van een politieke tot een militaire vraag is geworden. Niet alleen de Servische, maar ook de Albanese zijde is onwrikbaar in haar opstelling in de kwestie-Kosovo. Daarbij komt dat het Albanese kamp in tenminste drie stromingen verdeeld is. Allereerst zijn daar Rugova en zijn aanhangers, die jarenlang hebben geprobeerd met passief verzet de Servische onderdrukking te doorbreken maar daarin niet geslaagd zijn. Hoewel Rugova's partij LDK de recente schaduwverkiezingen heeft gewonnen, lijkt zijn populariteit inderdaad af te nemen en proberen andere politici van de "oude garde" (onder wie Bukoshi) zijn plaats over te nemen. Zij vormen de tweede stroming in het etnisch-Albanese politieke spectrum. De derde groep wordt gevormd door het UCK en haar politieke vertegenwoordiging. Deze is nog lang niet uitgekristalliseerd, maar twee zaken zijn onomstreden. Zij vertrouwen meer op eigen militaire macht dan op de traditionele politici. Bovendien kan er volgens hen geen sprake van zijn dat Kosovo deel blijft uitmaken van Joegoslavië. Deze opstelling, en het feit dat de schaduwregering van Kosovo feitelijk geen macht heeft over het UCK, heeft een verlamme werking op iedere beweging die er in de politieke opstelling van de Kosovo-Albanese zou kunnen zitten.

Milosevic zou één maand de tijd hebben in Kosovo

Het relatief onafhankelijke Joegoslavische persbureau "Beta" heeft op 3 augustus een interview met een prominent Joegoslavisch militair gepubliceerd, waarin deze stelt dat de Joegoslavische president Milosevic één maand de tijd heeft gekregen om het UCK te onderdrukken als een "significante factor in de besprekingen". Gesuggereerd werd dat deze concessie was gedaan door de internationale gemeenschap, omdat zij niet langer het optreden van het UCK kan verantwoorden. Een daarbij kennelijk door de internationale gemeenschap gestelde eis was dat het optreden tegen het UCK niet mag uitmonden in een "brutale etnische confrontatie". Overigens gaf de betrokken militair aan dat er een "uiterst dunne lijn is tussen noodzakelijk en excessief optreden, en het tot op heden gevoerde beleid een te lage intensiteit had". Het heeft er alle schijn van dat de Joegoslavische strijdkrachten zichzelf met een dergelijke uitspraak een rechtvaardiging willen verschaffen om de betrokkenheid bij de strijd in Kosovo geleidelijk op te voeren, en daarbij de schijn willen wekken dat zij de stilzwijgende steun van de internationale gemeenschap genieten. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de situatie dat ook de internationale gemeenschap met de handen in het haar zit. De standpunten van de Serviërs en Albanese zijn onverenigbaar en er zijn geen politieke middelen voorhanden om de druk op beide partijen verder op te voeren. Een militair optreden zou een interventie in een soevereine staat inhouden en, zelfs als deze door de Veiligheidsraad zou worden gesanctioneerd, slechts een einde aan de strijd kunnen betekenen en niet tot een politieke doorbraak hoeven leiden. Als wordt afgezien van de mogelijkheid dat internationale bemiddelaars inderdaad met Milosevic hebben onderhandeld over een dergelijke "adempauze" met als doel het UCK als politieke factor te beperken (ofwel dat Milosevic dat ten

[REDACTED]

onrechte uit de besprekingen heeft afgeleid), is hier vermoedelijk sprake van wishful thinking. In alle genoemde gevallen zou het door de betreffende militair geschetste scenario toch een vingerwijzing kunnen zijn voor het Joegoslavische militaire optreden in de komende maand.

Kosovo-Albanezen ontevreden met UCK

In de Joegoslavische pers zijn de afgelopen week berichten verschenen die erop wijzen dat de bevolking van Kosovo ontevreden is met het UCK. Zij zouden aanvankelijk steun hebben verleend aan het UCK omdat dit onafhankelijkheid beloofde, maar zich bij nader inzien hebben gerealiseerd dat het optreden van het UCK slechts heeft geleid tot een heftige reactie van de Servische politie, waarbij het UCK geen bescherming bood. Zonder twijfel betreft het hier Servische propaganda die tot doel heeft verdeeldheid in de Albanese gelederen te zaaien, maar deze berichten hebben vermoedelijk een kern van waarheid. Hoewel de meeste Kosovo-Albanezen, met name indachtig de voortdurende Servische onderdrukking, in hun hart het onafhankelijkheidsstreven steunen, is het een feit dat het optreden van het UCK tot veel humanitair leed heeft geleid zonder dat de onafhankelijkheid voor Kosovo dichterbij lijkt te zijn gekomen. Daarbij zijn er voortdurende berichten dat het UCK zich soms ook van terreur bedient om zich te verzekeren van steun. Alleen al als UCK-strijders zich in een bepaalde plaats vestigen, gebruiken zij de burgers als menselijk schild. Aangezien ook de Serviërs zich niet van de meest humane methodes bedienen, zit de etnisch-Albanese bevolking letterlijk tussen twee vuren. Dat kan er, bij een voortduren van de politieke impasse, toe leiden dat de steun van de bevolking voor het UCK terug zal lopen. Het alternatief, voortduren van de Servische onderdrukking, kan echter nauwelijks als een te prefereren alternatief worden gehouden.

Mladic zou in Kosovo zijn

Het Bosnische regeringsdagblad Dnevni Avaz heeft op 5 augustus gemeld dat de voormalige Bosnisch-Servische legerleider Mladic zich in Kosovo of zuid-Servië zou bevinden en betrokken is bij het optreden van het Joegoslavische leger en de Servische politie in de provincie. Als "bewijs" werd aangevoerd dat de Servische operaties in Kosovo dezelfde zijn als die in Bosnië-Herzegovina enkele maanden geleden. Bovendien zou in Kosovo sprake zijn van eenzelfde mengsel tussen politieke hypocrisie en militaire realiteit. Het is niet uit te sluiten dat dit bericht juist is, omdat niemand weet waar Mladic zich bevindt. De bron maakt de melding echter verdacht. Het kan namelijk een reactie betreffen op eerdere -eveneens onbevestigde- berichten dat het UCK onder leiding staat van voormalige of zelfs actieve Bosnische bevelhebbers. Dat het Servische operationele optreden in Kosovo overeenkomsten vertoont met dat in Bosnië-Herzegovina is geen bewijs, omdat de Joegoslavische bevelhebbers dezelfde opleiding hebben doorlopen als Mladic en evenals hij geconfronteerd worden met een leger dat zich in de opbouwfase bevindt en zich mede om die reden specialiseert in guerrilla-oorlog.

SRS pleit voor "bestrafing" Albanië

Het bestuur van de (Servische tak van de) SRS heeft op 8 augustus een verklaring uitgegeven waarin ervoor wordt gepleit Albanië te bestraffen. Volgens deze verklaring steunt Albanië openlijk de "terroristen" in Kosovo met infiltratie van het Joegoslavische grondgebied en de opleiding van UCK-leden. Ook een aantal westerse staten zou bij deze schendingen van de Joegoslavische soevereiniteit betrokken zijn. Zonder enige twijfel maakt de UCK gebruik van Albanees grondgebied om in Kosovo te infiltreren. Hoewel openlijke Albanese betrokkenheid niet bewezen is, is het onwaarschijnlijk dat de Albanese autoriteiten daar totaal geen weet van hebben. Het is zelfs niet uitgesloten dat het UCK wapendepots heeft in Albanië, hetgeen voor een deel te verklaren is uit de massale ontvreemding van voorraden van het Albanese leger het afgelopen jaar. Van groot belang bij deze melding is het feit dat de SRS in Servië een regeringspartij is en dat de socialistische president Milosevic afhankelijk zijn van parlementaire steun van de SRS. Hoewel het onwaarschijnlijk is dat Joegoslavië of Servië lichtzinnig zullen besluiten tot strafmaatregelen tegen Albanië, omdat dat tot een verdere internationale veroordeling zou leiden, dient de verklaring van de SRS als een indicatie dat een verdere escalatie van de conflicten in Kosovo tot de mogelijkheden behoort.